

Preradenie odsúdeného do domáceho väzenia¹

Anotácia: Restoratívna justícia a problematika alternatívnych trestov je v súčasnosti intenzívne presadzovanou koncepciou riešenia trestných vecí, pričom výhradne nesúvisí so snahou zákonodarcu o rozširovanie systému trestných sankcií. Významnú pozíciu má v tomto smere aj problematika trestnoprávneho inštitútu „preradenie odsúdeného do domáceho väzenia“, ktorý by v podmienkach Slovenskej republiky mohol nájsť svoje uplatnenie. Príspevok sa preto zaoberá analýzou navrhovaného znenia právnej úpravy tohto trestnoprávneho inštitútu z dielne Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky, rovnako ako analýzou aktuálne účinnej právnej úpravy premeny trestu odňatia slobody na trest domáceho väzenia v podmienkach Českej republiky. V niektorých súvislostiach autorka v príspevku komparuje hmotnoprávne podmienky na využitie podmieneného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody s navrhovaným znením nového trestnoprávneho inštitútu.

Kľúčové slová: restoratívna justícia, alternatívne tresty, trest odňatia slobody, trest domáceho väzenia, odsúdený.

Úvod²

V prebiehajúcich odborných diskusiách o smerovaní a ďalšej budúcnosti trestnej politiky je v súčasnosti intenzívne kladený dôraz na ochranu práv a právom chránených záujmov poškodeného trestným činom, pričom frekventovanej analýze zo strany odbornej verejnosti podlieha skutočnosť vychádzajúca z myšlienky, že prostriedky tradičnej trestnej politiky nie sú v súčasnosti dostatočne efektívne a neplnia svoj rozhodujúci účel. Hľadanie koncepcie, ktorá zodpovedná súčasným požiadavkám spoločenskej reakcie na trestnú činnosť je náročným procesom, ktorého primárnou úlohou je odstrániť všeobecne známe problémy súvisiace s kontrolou kriminality za súčasného garantovania ochrany práv spoločnosti, a to najmä práv a záujmov poškodeného trestným činom.

V tejto súvislosti možno konštatovať, že smerovanie tradičnej trestnej politiky v poslednom období nahrádzajú, resp. dopĺňajú myšlienky a prvky novej koncepcie – koncepcie restoratívnej justície. S aspektmi uplatňovania restoratívnej spravodlivosti súvisí problematika alternatívnych trestov, o ktoré sú v posledných desaťročiach modifikované sankčné systémy právnych poriadkov krajín v kontinentálnom právnom systéme, a to najmä pre mnohými označovanú krízu východiskovej trestnej sankcie, ktorou je trest odňatia slobody. Už v roku 2006, kedy nadobudol účinnosť zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon, dochádza v podmienkach Slovenskej republiky k rozširovaniu sankčného systému, a to o trest domáceho väzenia a trest povinnej práce. Rovnako aj v súčasnosti zákonodarcu pristupuje k ďalšej modifikácii právnej úpravy, pretože pristúpil k zavedeniu zákonnej možnosti súdu uloženia nového druhu trestu – trestu zákazu účasti na verejných podujatiach.

Okrem rozširovania katalógu trestných sankcií Slovenská republika reaguje na medzinárodnú a európsku právnu úpravu súvisiacu s alternatívnymi trestami a opatreniami aj snahou o zavedenie nových trestnoprávnych inštitútov. Na základe Programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky na roky 2012 – 2016 schváleným uznesením vlády Slovenskej republiky č. 144 z 27. apríla 2012 bol vypracovaný návrh zákona, ktorý vychádza z dielne pracovných skupín Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo spravodlivosti“) pre trestné právo hmotné a trestné právo procesné. Zámer ministerstva spravodlivosti smeruje k modifikácii ustanovení Trestného zákona až v 84 bodoch a k novelizácii ustanovení Trestného poriadku až v 156 bodoch. Cieľom návrhu zákona je

¹ Táto práca bola podporovaná Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe Zmluvy č. APVV-0179-12.

² Článok vychádza z právneho stavu k 31.12.2014.

zabezpečiť „obmedzenie obštrukcií zo strany obvinených, zlepšenie situácie v oblasti väznenstva, zabezpečenie plynulosti a dôstojnosti súdneho konania a elimináciu prietahov v súdnych konaniach.“³ Pripravovaný materiál premietol do paragrafového znenia aj nový trestnoprávny inštitút, a to „preradenie odsúdeného do domáceho väzenia“, pričom bližšej analýze hmotnoprávných podmienok na jeho využitie bude venovaná pozornosť v nasledujúcom texte.

1. Hmotnoprávna úprava podmienok na uloženie trestu domáceho väzenia v podmienkach Slovenskej republiky

Trest domáceho väzenia bol do slovenského právneho poriadku zavedený zákonom č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“ alebo „TZ“). V systéme alternatívnych trestov má zásadné postavenie aj vzhľadom na to, že ho zákonodarcia prioritne v rámci taxatívneho výpočtu jednotlivých druhov trestov podľa § 32 Trestného zákona zaradil za trest odňatia slobody. Hmotnoprávne podmienky na jeho aplikáciu, premenu trestu na trest odňatia slobody vrátane ďalších jeho obsahových aspektov upravuje ustanovenie § 53 Trestného zákona. Výkon trestu je predmetom úpravy ustanovenia § 435 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestného poriadku v znení neskorších predpisov a ustanovenia § 79a vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 543/2005 Z. z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné sudy, krajské sudy, Špeciálny súd a vojenské sudy v znení neskorších predpisov.

Trest domáceho väzenia je trestnoprávnou sankciou, ktorá môže byť súdom uložená samostatne a za súčasného rešpektovania zásady nezlučiteľnosti trestov neprichádza do úvahy jeho uloženie popri treste odňatia slobody. Dôsledkom aplikácie alternatívneho trestu je spôsobenie ujmy na osobnej slobode odsúdeného podobne ako pri aplikácii nepodmienečného trestu odňatia slobody. Na druhej strane za jeho pozitívny atribút možno považovať tú skutočnosť, že odsúdený zostáva pri výkone trestu domáceho väzenia vo svojom prirodzenom prostredí, pričom sú zachované jeho sociálne, rodinné a ekonomické väzby, ale zároveň je vykonávaný dozor nad jeho správaním.⁴ Zavedenie trestu domáceho väzenia bolo rovnako ako pri ďalších alternatívnych trestoch motivované požiadavkou spoločnosti potrestat páchatel'a a zároveň eliminovať negatívne dôsledky nepodmienečného trestu odňatia slobody, medzi ktoré patrí pôsobenie tzv. väzenskej subkultúry, nezriedka vedúce až k negatívnej zmene hodnotovej orientácie, pričom dochádza k prerušeniu rodinných a sociálnych vzťahov, prípadnej strate pracovných návykov, pretrhávajú sa väzby odsúdeného s každodennou realitou, čo nesporne vedie k zlej finančnej situácii a k nepriamemu zvýšeniu rizika recidívy. Podľa Kursovej „pri uložení trestu domáceho väzenia môže byť odsúdený aj naďalej ekonomicky aktívny, finančne zabezpečovať tak seba, ako aj svoju rodinu, získavať financie na náhradu škody poškodenému trestným činom, podieľať sa na financovaní výkonu svojho trestu a zároveň určitým spôsobom prispievať do štátneho rozpočtu. Nezanedbateľná je následne čiastka, ktorú štát ušetrí oproti výkonu trestu odňatia slobody, a to pri zohľadnení nákladov na obstaranie potrebného technického vybavenia vo vzťahu ku kontrole výkonu tohto trestu.“⁵

³ Dôvodová správa k návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. In Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky. [online]. 2014. [cit 2014-16-12]. Dostupné na: <https://lt.justice.gov.sk/Material/MaterialWorkflow.aspx?instEID=-1&matEID=7251&langEID=1>.

⁴ BOLEDOVIČOVÁ, L. 2013. Podmínky uložení českého trestu domácího vězení a anglického curfew requirement. In *Trestněprávní revue*, č. 3. 2013, str. 65.

⁵ KURSOVÁ, J. 2014. Domáci vězení jako alternativní trest. In STRÉMY, T. (ed.). 2014. *Restoratívna justícia a alternatívne tresty v teoretických súvislostiach*. Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie. Praha: Leges, 2014, str. 319.

Na druhej strane Kučera a Kincl uvádzajú, že z trestnoprávneho pohľadu ekonomické dôvody aplikácie trestu domáceho väzenia by mali byť v tejto súvislosti bezpredmetné a v konečnom dôsledku by súd na ne nemal vôbec prihliadať a možno konštatovať, že v tomto kontexte hospodárnosť ukladaného trestu pri kreovaní výroku o treste by nemal súd vôbec zaujímať.⁶

V zmysle ustanovenia § 53 ods. 1 Trestného zákona môže súd pristúpiť k uloženiu trestu domáceho väzenia v prípade, ak odsudzuje páchatel'a pre prečin za súčasnej aplikácie ustanovenia § 34 ods. 6 Trestného zákona, v zmysle ktorého „za trestný čin, ktorého horná hranica trestnej sadzby trestu odňatia slobody ustanovená v osobitnej časti zákona prevyšuje päť rokov, musí súd uložiť trest odňatia slobody.“⁷ Trestný zákon upravuje konkrétne hmotnoprávne podmienky na uloženie trestu domáceho väzenia stroho, pretože z dikcie ustanovenia § 53 ods. 1 Trestného zákona explicitne nevyplývajú ďalšie kritériá, ktoré by mal súd prednostne zvážiť, aby pred aplikáciou trestu odňatia slobody zvolil trest domáceho väzenia.⁸ Avšak v samotnej aplikačnej praxi by mal súd pristupovať k jeho uloženiu najmä v prípadoch, ak vzhľadom na povahu a závažnosť trestného činu, vzhľadom na osobu páchatel'a, možnosti jeho resocializácie a s prihliadnutím na jeho rodinné pomery sa vyžaduje podstatne menšia intenzita zásahu do jeho osobnej slobody.

Trest domáceho väzenia môže súd uložiť najviac na jeden rok – na rozdiel od českej právnej úpravy, v zmysle ktorej je horná hranica výmery trestu domáceho väzenia zákonom stanovená až na dva roky. Kursová uvádza, že „česká právna úprava je v tejto súvislosti v európskom kontexte skôr výnimkou, napriek tomu sa však súčasne nastavená legislatíva javí ako vhodná, pretože je na úvahe súdu a okolnostiach prípadu, akú dĺžku trestu zvolí. Súdu sa poskytuje širší priestor na individualizáciu uloženého trestu a zároveň sa rozširuje aj spektrum prípadov, pri ktorých možno túto alternatívu využiť.“⁹

Pri analýze hmotnoprávnych podmienok ukladania trestu domáceho väzenia možno uviesť, že na rozdiel od zahraničných právnych úprav v slovenskej právnej úprave absentuje písomný sľub, prípadne vyjadrenie stanoviska odsúdeného k jeho uloženiu. „Písomným sľubom je vyžadovaný nepriamy súhlas páchatel'a s uložením tohto druhu trestu, bez ktorého jeho aplikácia nie je prípustná a súčasne vyjadruje záväzok odsúdeného, že bude rešpektovať podmienky jeho výkonu a zároveň umožní kontrolu jeho výkonu. Ide o kvalifikovanejšiu formu vyjadrenia páchatel'a než len poskytnutie stanoviska odsúdeného.“¹⁰

V podmienkach Slovenskej republiky je rovnako pomerne často odbornou verejnosťou kritizovaná absencia možnosti súdu uložiť trest domáceho väzenia mladistvému, keďže tento nie je zaradený v taxatívnom výpočte trestov podľa § 109 Trestného zákona, ktoré možno mladistvému uložiť.¹¹ Prevláda názor, že práve v tejto vekovej skupine odsúdených by bola v mnohých prípadoch aplikácia trestu domáceho väzenia na prospech naplnenia účelu trestu, pretože vplyv rodinných príslušníkov na mladistvého páchatel'a počas výkonu trestu domáceho väzenia má radikálnejší vplyv na jeho resocializáciu v porovnaní s prostredím,

⁶ KUČERA, P., KINCL, M. 2010. Ztratí trest domáciho vězení smysl? In *Trestněprávní revue*. č. 4, roč. XIV, 2010. str. 3.

⁷ § 34 ods. 6 Trestného zákona.

⁸ BURDA, E., ČENTĚŠ, J., KOLESÁR, J., ZÁHORA, J. et al. 2010. *Trestný zákon. Všeobecná část*. Komentár. I. diel, 1. Vydanie. Praha: C. H. Beck, 2010, str. 398.

⁹ KURSOVÁ, J. 2014. Domáci vězení jako alternativní trest. In STRÉMY, T. (ed.). 2014. *Restoratívna justícia a alternatívne tresty v teoretických súvislostiach*. Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie. Praha: Leges, 2014, str. 323.

¹⁰ BOLEDOVIČOVÁ, L. 2013. Podmínky uložení českého trestu domáciho vězení a anglického curfew requirement. In *Trestněprávní revue*, č. 3, 2013, str. 65.

¹¹ K tomu pozri JURČOVÁ, J. 2012. Alternatívne tresty. In *Justičná revue*. č. 4, 2012, s. 523-530.; RAJNIČ, M. 2011. *Príčiny brániace aplikácii trestu domáceho väzenia v Slovenskej republike*. In: *Justičná revue*. č. 8-9, 2011, s. 1125-1129.

ktoré je kreované v ústave na výkon trestu odňatia slobody. Samozrejme v tejto súvislosti možno súhlasiť s Kurucovou, že uvedené prichádza do úvahy iba v prípade, ak by to bolo vzhľadom na rodinné prostredie odsúdeného možné.¹²

2. Navrhovaná právna úprava nového trestnoprávneho inštitútu „preradenie odsúdeného do domáceho väzenia“¹³

Naplnenie cieľov aktuálneho smerovania trestnej politiky v zmysle presadzovania princípov restoratívnej justície a ukladania alternatívnych trestov a rovnako snaha rezortu spravodlivosti o zlepšenie situácie vo väzenstve súvisí s prípravou zavedenia už spomínaného trestnoprávneho inštitútu – „preradenie odsúdeného do domáceho väzenia“. Pripravované znenie ustanovenia § 65a Trestného zákona upravuje podmienky na možnosť preradenia odsúdeného do výkonu trestu domáceho väzenia a rovnako postup súdu v prípade neplnenia povinností vyplývajúcich z jeho výkonu odsúdeným. Formulácia pripravovaného paragrafového znenia:

„§65a

Preradenie do domáceho väzenia

(1) Odsúdeného, ktorý vykonáva trest odňatia slobody v ústave na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia, môže súd preradiť do výkonu trestu domáceho väzenia na dobu zvyšku uloženého trestu odňatia slobody, ktorý nepresahuje jeden rok, ak súčasne

- a) možno očakávať, že takým rozhodnutím sa splní účel uloženého trestu odňatia slobody,*
- b) odsúdený vykonal najmenej jednu tretinu uloženého trestu odňatia slobody, a*
- c) nejde o výkon trestu, ktorý bol nariadený po rozhodnutí o neosvedčení sa v skúšobnej dobe určenej pri podmienenom odklade výkonu trestu odňatia slobody alebo podmieneného odkladu výkonu trestu odňatia slobody spôsobeným dohľadom, alebo o výkon zvyšku trestu, ktorý bol nariadený po rozhodnutí o neosvedčení sa v skúšobnej dobe pri podmienenom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody, alebo o výkon zvyšku trestu, ktorý bol nariadený podľa odseku 2.*

(2) Ak odsúdený počas výkonu trestu domáceho väzenia neplní povinnosti podľa § 53 ods. 2, súd rozhodne, že odsúdený vykoná zvyšok trestu v ústave na výkon trestu odňatia slobody, pričom dva dni vykonané v domacom väzení sa rovnajú jednému dňu výkonu nepodmieneného trestu odňatia slobody, a zároveň rozhodne o spôsobe výkonu tohto trestu.“

Pripravované znenie materiálu navrhuje ustanoviť niekoľko podmienok, ktoré musí odsúdený kumulatívne naplniť, aby súd mohol rozhodnúť o jeho preradení do domáceho väzenia:

Prvá podmienka vychádza zo skutočnosti, že do výkonu trestu domáceho väzenia možno preradiť odsúdeného na dobu zvyšku uloženého trestu odňatia slobody, ktorý však nepresahuje jeden rok. Návrh zákona v tejto súvislosti nadväzuje na hmotnoprávnu podmienku na uloženie trestu domáceho väzenia podľa § 53 ods. 1 Trestného zákona v zmysle, ktorý možno uložiť najviac na jeden rok. Bolo by v rozpore s hmotnoprávnou

¹² KURUCOVÁ, V. 2013. Ukladanie trestu domáceho väzenia a problémy s jeho premenou na trest odňatia slobody. In *Bulletin slovenskej advokácie*, č. 5, 2013, str. 33.

¹³ Autorka vychádza z materiálu k pripravovanému návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. *Trestný zákon v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov*. In: Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky. [online]. 2014. [cit 2014-16-12]. Dostupné na: [https://lt.justice.gov.sk/Material/MaterialWorkflow.aspx?instEID=-1&matEID=7251&langEID=1].

úpravou možnosti ukladania trestu domáceho väzenia, ak by odsúdený zvyšok trestu odňatia slobody vykonal po preradení do domáceho väzenia vo vyššej výmere, ako ustanovuje trestnoprávna norma pri formulovaní hmotnoprávnych podmienok uloženia trestu.

Druhou podmienkou je zaradenie odsúdeného do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom strázenia. Podľa § 48 ods. 2 písm. a) Trestného zákona súd zaradiť páchateľa na výkon trestu odňatia slobody spravidla do ústavu s minimálnym stupňom strázenia, ak v posledných desiatich rokoch pred spáchaním trestného činu nebol vo výkone trestu odňatia slobody, ktorý mu bol uložený za úmyselný trestný čin, pričom výnimku upravujú nadväzujúce trestnoprávne normy upravené v § 48 ods. 4 a ods. 5 Trestného zákona. Napriek tomu, že Trestný zákon vylučuje zákonnú možnosť súdu zaradiť odsúdeného do ústavu s minimálnym alebo stredným stupňom strázenia, ak odsudzuje páchateľa na doživotie alebo pre obzvlášť závažný zločin prevyšujúci pätnásť rokov, vyššie uvedené sa neuplatní v prípade, ak súd pristupuje k rozhodovaniu o schválení dohody o vine a treste, prípadne znižuje výmeru trestu odňatia slobody pod dolnú hranicu trestnej sadzby podľa § 39 ods. 2 písm. b). Z uvedeného vyplýva, že nie je v zásade vylúčené, aby odsúdený pre zločin, prípadne pre obzvlášť závažný zločin, bol zaradený do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s minimálnym stupňom strázenia a následne preradený do výkonu trestu domáceho väzenia.

Zmätočná sa v tejto súvislosti javí dôvodová správa k bodu 26 a 27 návrhu zákona, pretože uvádza, že *„navrhuje sa, aby trest odňatia slobody neprevyšujúci tri roky a vykonávaný odsúdeným v ústave s minimálnym stupňom strázenia, mohol byť takýto odsúdený po výkone najmenej jednej tretiny trestu odňatia slobody preradený na výkon zvyšku trestu do domáceho väzenia.“*¹⁴ Kým navrhované paragrafové znenie neupravuje hmotnoprávnu podmienku v podobe uloženého trestu odňatia slobody neprevyšujúceho tri roky, dôvodová správa k návrhu zákona na tento zákonný limit odkazuje. Predpokladáme, že účel zákonnej možnosti súdu preradiť odsúdeného do domáceho väzenia smeruje k formulácii alternatívy výkonu trestu odňatia slobody pre menej závažnú trestnú činnosť, preto by bolo žiaduce upraviť priamo v zákonomnom ustanovení maximálnu výmeru výšky trestu odňatia slobody odsúdeného ako jednej z obligatórnych podmienok na realizáciu preradenia odsúdeného do domáceho väzenia.

V tejto súvislosti si však možno položiť nasledujúcu otázku: Bude možné preradiť odsúdeného do výkonu trestu domáceho väzenia, ak bol už v minulosti preradený z vyššieho stupňa strázenia do ústavu s minimálnym stupňom strázenia? Navrhovaná zákonná formulácia túto situáciu nevylučuje, no expressis verbis nerieši. Zároveň je sporné, či tak bude možné rozhodnúť o preradení odsúdeného do výkonu trestu domáceho väzenia len výhradne na žiadosť odsúdeného, alebo na základe žiadosti iných oprávnených osôb, či z vlastnej iniciatívy riaditeľa ústavu na výkon trestu odňatia slobody. Tento problém rieši navrhované znenie ustanovenia zaradené v zákone č. 301/2005 Z. z. Trestného poriadku v znení neskorších predpisov, ktoré na začatie konania o preradení odsúdeného do domáceho väzenia možno iniciovať na návrh prokurátora, riaditeľa ústavu na výkon trestu odňatia slobody, ale možno ho začať aj bez návrhu, t. j. z vlastnej iniciatívy súdu.

Tretou podmienkou je výkon najmenej jednej tretiny uloženého trestu odňatia slobody¹⁵ a zároveň existencia predpokladu, že bude naplnený účel trestu odňatia slobody. Naplnenie účelu trestu je samozrejme východiskovým atribútom systému trestnoprávnych sankcií, pričom návrh zákona priamo v zákonomnom ustanovení zdôrazňuje záujem na jeho

¹⁴ Dôvodová správa k návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. In Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky. [online]. 2014. [cit 2014-16-12]. Dostupné na: [\[https://lt.justice.gov.sk/Material/MaterialWorkflow.aspx?instEID=-1&matEID=7251&langEID=1\]](https://lt.justice.gov.sk/Material/MaterialWorkflow.aspx?instEID=-1&matEID=7251&langEID=1).

¹⁵ Bližšie k analýze tejto hmotnoprávnej podmienky v ďalšom texte.

zabezpečení tak v podobe resocializácie páchatel'a, ako aj v zmysle individuálnej a generálnej prevencie. Hoci pripravované paragrafové znenie nevyžaduje, aby súd výslovne skúmal, či odsúdený preukázal svojim doterajším správaním a plnením povinností vo výkone trestu odňatia slobody polepšenie, v tomto prípade ide o skutočnosti, ktoré možno subsumovať pod hmotnoprávnu podmienku skúmania zabezpečenia naplnenia účelu trestu zo strany súdu.

Štvrtá podmienka je formulovaná v negatívnom zmysle, a to tak, že odsúdeného možno preradiť do domáceho väzenia, ak nejde o výkon trestu, ktorý bol nariadený

- po rozhodnutí o neosvedčení sa v skúšobnej dobe určenej pri podmiennečnom odklade výkonu trestu odňatia slobody alebo podmiennečného odkladu výkonu trestu odňatia slobody spôsobeným dohľadom, alebo
- po rozhodnutí o neosvedčení sa v skúšobnej dobe pri podmiennečnom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody, alebo
- o výkon zvyšku trestu, ktorý bol nariadený preradením odsúdeného do výkonu trestu domáceho väzenia a jeho opätovnej premene na trest odňatia slobody v prípade porušenia podmienok na jeho výkon.

Okrem iného v medzirezortnom pripomienkovom konaní k pripravovanému materiálu Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, aj pre už uvádzané skutočnosti, žiadalo doplniť túto hmotnoprávnu podmienku takým spôsobom, že pre taxatívne vymedzené trestné činy, ako sú napr. trestný čin úkladnej vraždy podľa § 144 TZ, vraždy podľa § 145 TZ, zabitia podľa § 147 a 148 TZ, ublíženia na zdraví podľa § 155 a 156 TZ, obchodovania s ľuďmi podľa § 179 TZ, zverenia dieťaťa do moci iného podľa § 180 a 181 TZ, pozbavenia osobnej slobody podľa § 182 TZ, obmedzovania osobnej slobody podľa § 183 TZ, obmedzovania slobody pobytu podľa § 184 TZ, lúpeže podľa § 188 TZ, vydierania podľa § 189 TZ, hrubého nátlaku podľa § 190 a 191 TZ, nátlaku podľa § 192 TZ, znásilnenia podľa § 199 TZ, sexuálneho násillia podľa § 200 TZ, sexuálneho zneužívania podľa § 201 až 202 TZ, súložie medzi príbuznými podľa § 203 TZ, týrania blízkej a zverenej osoby podľa § 208 TZ, únosu podľa § 209 a 210 TZ, trestného činu výroby detskej pornografie podľa § 368 TZ, ktoré boli spáchané hoci aj v štádiu pokusu a zároveň spáchané na osobe, ktorá má v čase preradenia odsúdeného do domáceho väzenia v mieste, kde sa má trest domáceho väzenia vykonať, trvalý alebo prechodný pobyt, nemožno aplikovať ustanovenie o preradení odsúdeného do výkonu trestu domáceho väzenia.¹⁶ Pretože pripomienkujúci subjekt vychádza z názoru, že na preradenie do domáceho väzenia nie je potrebné naplniť podmienku výmery trestu odňatia slobody, tak ako je to uvádzané v dôvodovej správe k navrhovanému ustanoveniu, podľa názoru Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR z tohto dôvodu môže dôjsť k preradeniu do domáceho väzenia aj v prípade spáchania závažných trestných činov, a to i vrátane obzvlášť závažného zločinu úkladnej vraždy (podľa § 48 ods. 5 Trestného zákona pri dohode o vine a treste môže súd umiestniť páchatel'a aj do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom strázenia). Naďalej však zostáva málo pravdepodobné, že súd odsudzujúci páchatel'a trestného činu úkladnej vraždy podľa § 144 Trestného zákona zaradí odsúdeného do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom strázenia, čo v konečnom dôsledku predstavuje zákonnú podmienku na využitie pripravovaného trestnoprávneho inštitútu a vylučuje možnosť jeho aplikácie v prípade, ak je odsúdený zaradený do ústavu na výkon trestu s vyšším stupňom strázenia. Pripomienkujúci subjekt v tejto súvislosti argumentuje, že „v prípade, ak sa páchatel' dopustil závažného trestného činu násilnej

¹⁶ *Návrh zákona, ktorým sa mení a doplňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.* In: Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky. [online]. 2014. [cit 2014-16-12]. Dostupné na: [\[https://lt.justice.gov.sk/Material/MaterialWorkflow.aspx?instEID=-1&matEID=7251&langEID=1\]](https://lt.justice.gov.sk/Material/MaterialWorkflow.aspx?instEID=-1&matEID=7251&langEID=1).

povahy, prípadne trestného činu narušujúceho telesnú integritu, prípadne zdravý sexuálny vývin obete na osobe, ktorá s ním má spoločné obydlie, je v záujme ochrany obete, aby sa páchateľ vrátil do spoločného domáceho prostredia čo možno najneskôr. V prípade, že by sa takáto možnosť nevylúčila, mohlo by dôjsť k ohrozeniu obetí, ktoré z objektívnej či subjektívnej príčiny nedokázali opustiť spoločné obydlie.“ V rámci vyhodnotenia medzirezortného pripomienkového konania bol návrh ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny akceptovaný.

Opätovne ale možno konštatovať, že by bolo vhodné a účelné priamo v zákonom ustanovení formulovať maximálnu výmeru výšky trestu odňatia slobody, ktorý bol uložený alebo zmiernený rozhodnutím prezidenta Slovenskej republiky, ako východiskovú hmotnoprávnu podmienku na využitie inštitútu preradenia odsúdeného do domáceho väzenia.

Navrhovaná formulácia zákonného ustanovenia zároveň rieši situáciu, keď odsúdený po preradení do výkonu trestu domáceho väzenia nebude plniť povinnosti vyplývajúce z ustanovenia § 53 ods. 2 Trestného zákona. V takom prípade súd opätovne rozhodne o premene trestu na trest odňatia slobody, pričom rozhoduje aj o spôsobe jeho výkonu. Najvyšší súd Slovenskej republiky v medzirezortnom pripomienkovom konaní navrhoval doplniť do pripravovaného ustanovenia, aby súd o „spätnom“ preradení odsúdeného do ústavu na výkon trestu odňatia slobody, v prípade porušenia podmienok pri výkone trestu odňatia slobody, rozhodoval, v ktorého obvine sa trest vykonáva, prednostne a urýchlene. Tým smeroval k eliminácii situácie, aby nedošlo k výkonu trestu zo strany odsúdeného, kým súd nerozhodne spätnom preradení odsúdeného, a tak nevznikla situácia, že nebude možné vo veci konať.

Navrhovaná právna úprava sa samozrejme vzťahuje aj na ustanovenia Trestného poriadku, ktorá formuluje procesný postup súvisiaci s rozhodovaním o preradení odsúdeného do domáceho väzenia:

„§ 411a

Rozhodovanie o preradení do domáceho väzenia

- (1) O preradení do domáceho väzenia rozhoduje na verejnom zasadnutí súd, v ktorého obvode sa trest odňatia slobody vykonáva, na návrh prokurátora alebo riaditeľa ústavu na výkon trestu odňatia slobody, alebo aj bez takého návrhu. O návrhu rozhodne súd najneskôr do 60 dní od jeho doručenia.*
- (2) Pred rozhodnutím o preradení do domáceho väzenia sa musí odsúdený vypočuť.*
- (3) Proti uzneseniu podľa odseku 1 je prípustná sťažnosť, ktorá má odkladný účinok.“*

3. Právna úprava preradenia odsúdeného do domáceho väzenia v Českej republike

Presadzovanie koncepcie restoratívnej justície a zavádzanie alternatívnych opatrení do právnej úpravy, ale aj samotnej aplikačnej praxe nie je neznámou ani pre Českú republiku. Novelou č. 320/2012 Sb. zákona č. 40/2009 Sb. Trestního zákoníka v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestní zákoník“) bol do českého právneho poriadku zavedený nový trestnoprávny inštitút, a to premena trestu odňatia slobody na trest domáceho väzenia.

„§ 57a

Přeměna trestu odnětí svobody v trest domácího vězení

Soud může po výkonu poloviny uloženého nebo podle rozhodnutí prezidenta České republiky zmírněného trestu odnětí svobody přeměnit odsouzenému za přečin zbytek trestu v trest domácího vězení, jestliže odsouzený po právní moci rozsudku, zejména ve výkonu trestu svým chováním a plněním svých povinností prokázal polepšení a může se od něho očekávat, že v

budoucnu povede řádný život. Při přeměně trestu odnětí svobody v trest domácího vězení se každý den nevykonaného zbytku trestu odnětí svobody počítá za jeden den trestu domácího vězení; nejvyšší výměrou trestu domácího vězení stanovenou v § 60 odst. 1 soud není vázán. “

Ak porovnávame jednotlivé hmotnoprávne podmienky na využitie trestnoprávneho inštitútu s navrhovanou slovenskou právnou úpravou, možno konštatovať nasledujúce:

Prvá podmienka, ktorá v zmysle navrhovanej slovenskej právnej úpravy spočíva v stanovení maximálnej výmery dĺžky trestu domáceho väzenia najviac na jeden rok, ktorý odsúdený vykoná po preradení z výkonu trestu odňatia slobody, táto nie je podľa § 57a Trestného zákoníka obmedzená maximálnou výmerou trestu domáceho väzenia podľa ustanovenia § 60 ods. 1 Trestného zákoníka, t. j. súd nie viazaný hmotnoprávnou podmienkou na výmeru výšky trestu domáceho väzenia, ktorá podľa českej právnej úpravy nesmie presiahnuť dva roky.

Druhá podmienka na premenu trestu odňatia slobody je viazaná výhradne na odsúdenie páchatelia pre prečin¹⁷ a nesúvisí so zaradením odsúdeného do ústavu na výkon trestu odňatia slobody podľa vonkajšej diferenciácie ústavu na výkon trestu odňatia slobody.

Tretia podmienka vyžaduje, aby odsúdený vykonával najmenej jednu polovicu uloženého alebo prezidentom Českej republiky zmierneného trestu odňatia slobody – na rozdiel od navrhovanej slovenskej právnej úpravy, ktorá umožňuje preradiť odsúdeného do domáceho väzenia už po vykonaní jednej tretiny uloženého alebo prezidentom Slovenskej republiky zmierneného trestu.

V konečnom dôsledku možno konštatovať, že navrhované znenie ustanovenia o preradení odsúdeného do domáceho väzenia sa v niektorých zásadných súvislostiach líši od právnej konštrukcie českej právnej úpravy, čo môže byť pravdepodobne spôsobené reakciou na kritiku odbornej verejnosti vzťahujúcu sa na formuláciu ustanovenia, ktorej bude pozornosť venovaná v nasledujúcom texte.

4. Preradenie odsúdeného do domáceho väzenia a podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody

Rozširovanie možnosti súdu na intenzívnejšie využívanie trestu domáceho väzenia však môže do istej miery kolidovať s ďalším trestnoprávnym inštitútom, ktorým je podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody upravené v ustanoveniach § 66 až § 68 Trestného zákona. Cieľom nasledujúceho textu je preto komparácia hmotnoprávnych podmienok na použitie uvedených ustanovení, pretože je sporné, či pre odsúdeného nebude prijateľnejšou alternatívou prednostne využiť inštitút podmieneného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody, pretože s jeho výkonom nie sú spojené rovnaké povinnosti a obmedzenia ako pri preradení do výkonu trestu domáceho väzenia, kde odsúdený musí vykonať zvyšok trestu.

Podľa ustanovenia § 66 Trestného zákona súd môže odsúdeného podmienne prepustiť na slobodu za splnenia nasledujúcich podmienok:

- preukázanie polepšenia zo strany odsúdeného vo výkone trestu odňatia slobody, a to riadnym plnením povinností a rovnako svojím správaním,
- dôvodný predpoklad, že odsúdený v budúcnosti povedie riadny život,
- osoba odsúdená pre prečin,

¹⁷ Podľa § 14 ods. 2 zákona č. 40/2009 Sb. Trestného zákoníka v znení neskorších predpisov: „Prečiny sú všetky nedbanlivostné trestné činy a tie úmyselné trestné činy, pre ktoré zákon ustanovuje trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby neprevyšujúcu 5 rokov.“

- výkon jednej polovice uloženého nepodmienečného trestu odňatia slobody alebo rozhodnutím prezidenta Slovenskej republiky zmierneného nepodmienečného trestu.

Z uvedeného vyplýva, že žiadosť o podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody pre prečin prichádza do úvahy až po vykonaní jednej polovice trestu, na rozdiel od možnosti odsúdeného podať žiadosť o preradenie do výkonu trestu domáceho väzenia už po vykonaní jednej tretiny trestu v ústave na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia. Snaha o odbremenenie ústavou na výkon trestu odňatia slobody a záujem na využívaní pripravovaného trestnoprávneho inštitútu sa prejavuje aj navrhovaným kratším časovým úsekom na podanie žiadosti o preradenie odsúdeného do domáceho väzenia, ktoré možno uprednostniť pred podaním žiadosti o podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody.

Navrhovaná právna úprava je, podľa nášho názoru, do istej miery reakciou na kritiku českej právnej úpravy premeny trestu odňatia slobody na trest domáceho väzenia a jeho vzťahu k trestnoprávnemu inštitútu podmiennečného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody. Pretože novelou zákona č. 390/2012 Sb. zákona č. 40/2009 Sb. Trestního zákoníka v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestní zákoník“) bola zavedená možnosť odsúdeného požiadať už po výkone jednej tretiny trestu odňatia slobody o podmiennečné prepustenie z výkonu trestu, a to najmä s poukazom na ustanovenie § 88 ods. 1 písm. b) Trestního zákoníka, ak nebol odsúdený pre obzvlášť závažný zločin a v predchádzajúcom období nebol vo výkone trestu odňatia slobody, čo v konečnom dôsledku predpokladá možnosť podmiennečného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody po výkone jednej tretiny trestu aj pre odsúdeného za zločin. V nadväzujúcej trestnoprávnej norme zákonodarca rozširuje zákonnú možnosť súdu rozhodnúť o podmiennečnom prepustení odsúdeného z výkonu trestu odňatia slobody skôr, než vykonal časť trestu odňatia slobody vyžadovanú podľa § 88 ods. 1 Trestního zákoníka¹⁸, ale zároveň preukázal svojím vzorným správaním a plnením povinností, že ďalší výkon trestu nie je potrebný, čím sa prejavuje snaha o zrýchlenie a zvýšenie efektivity procesu podmiennečného prepustenia, najmä v prípadoch odsúdených pre menej závažnú trestnú činnosť. Opätovne je v tejto súvislosti zdôraznená snaha o riešenie problematickej situácie vo väzenstve a práve prostredníctvom včasnej identifikácie resocializácie odsúdeného snaha o zabezpečenie účelného návratu odsúdeného do vlastného sociálneho prostredia, čím sa zvyšuje predpoklad náhrady škody zo strany odsúdeného spôsobenej trestným činom či riadne plnenie vyživovacej povinnosti voči členom rodiny.¹⁹

Ako už bolo uvedené, novela Trestního zákoníka č. 390/2012 Sb. nepriniesla zmeny výhradne s úpravou podmiennečného prepustenia odsúdeného z výkonu trestu odňatia slobody, ale rovnako kreuje nový trestnoprávny inštitút, a to premenu trestu odňatia slobody na trest domáceho väzenia. Vychádzajúc z hmotnoprávnych podmienok na premenu trestu odňatia slobody na trest domáceho väzenia možno konštatovať, že táto je možná podľa ustanovenia § 57 Trestního zákoníka po vykonaní jednej polovice trestu odňatia slobody a v prípade, že

¹⁸ Podľa § 88 ods. 1 písm. a) Trestního zákoníka: „Soud může odsouzeného podmíněně propustit na svobodu, jestliže odsouzený po právní moci rozsudku, zejména ve výkonu trestu svým chováním a plněním svých povinností prokázal polepšení a může se od něho očekávat, že v budoucnu povede řádný život nebo soud přijme záruku za dovršení nápravy odsouzeného, a a) odsouzený vykonal alespoň polovinu uloženého nebo podle rozhodnutí prezidenta České republiky zmírněného trestu odnětí svobody b) odsouzený, jenž nebyl odsouzen za zvlášť závažný zločin a který dosud nebyl ve výkonu trestu odnětí svobody, vykonal alespoň třetinu uloženého nebo podle rozhodnutí prezidenta České republiky zmírněného trestu odnětí svobody.“

¹⁹ Sněmovní tisk 584/0, část č. ¼ Novela z. - Trestní zákoník. In: Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky [online]. 2014. [cit 2014-16-12]. Dostupné na: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=6&ct=584&ct1=0#prilohy>.

odsúdený preukázal svojím správaním a vykonávaním svojich povinností, že uňho došlo k náprave. Za rovnakých podmienok už pred vykonaním polovice trestu odňatia slobody môže súd rozhodnúť o podmiennečnom prepustení odsúdeného z výkonu trestu odňatia slobody. V konečnom dôsledku zákonná možnosť využitia oboch trestnoprávných inštitútov je v tomto smere totožná. Podľa Novákovej „s poukazom na uvedenú právnu úpravu je podľa nášho názoru logické, že takýto odsúdený bude žiadať najskôr o podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, pretože v takom prípade môže byť podmiennečne prepustený už po vykonaní tretiny trestu (na rozdiel od premeny trestu odňatia slobody na trest domáceho väzenia, ku ktorej môže dôjsť najskôr po vykonaní polovice uloženého trestu) a nemusí s ním byť spojené také obmedzenie, ako je to u domáceho väzenia. V praxi sa teda podľa nášho názoru bude premena trestu odňatia slobody na trest domáceho väzenia týkať predovšetkým odsúdených, ktorým bola žiadosť o podmiennečné prepustenie po vykonaní jednej tretiny uloženého trestu odňatia slobody zamietnutá.“

Aj vzhľadom na uvedené navrhovaná slovenská právna úprava formuluje hmotnoprávne podmienky na „preradenie odsúdeného do domáceho väzenia“ odlišne, pretože v zmysle ustanovení Trestného zákona žiadosť o podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody pre prečin prichádza do úvahy až po vykonaní jednej polovice trestu odňatia slobody, na rozdiel od možnosti podať žiadosť o preradenie do výkonu trestu domáceho väzenia po vykonaní jednej tretiny trestu v ústave na výkon trestu s minimálnym stupňom strázenia. Je sporné, či pre odsúdeného nebude prijateľnejšou alternatívou prednostne podať žiadosť o podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, pretože s jeho výkonom nie sú spojené rovnaké povinnosti a obmedzenia ako pri preradení do výkonu trestu domáceho väzenia, kde odsúdený musí vykonať zvyšok trestu. V praxi tak môže dochádzať k situáciám, že využitie podmiennečného prepustenia z výkonu trestu domáceho väzenia bude uprednostňované aj napriek dlhšiemu časovému hľadisku plynúcemu na podanie žiadosti. Až v prípade, ak žiadosť odsúdeného bude súdom zamietnutá, odsúdený pristúpi k jeho zákonnej možnosti smerujúcej k preradeniu do výkonu trestu domáceho väzenia, pretože podmiennečné prepustenie z výkonu trestu domáceho väzenia Trestný zákon nepozná.²⁰ Uvedené prichádza do úvahy, ak počas výkonu trestu odňatia slobody, konkrétne v 1/3 nebol odsúdenému uložený disciplinárny trest, v opačnom prípade je menej pravdepodobné, že súd jeho žiadosti o podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody vyhovie. Žiadosti spravidla súd vyhovie, ak odsúdenému vo výkone trestu odňatia slobody prevyšujú disciplinárne odmeny, ktoré mu boli udelené napr. za riadny výkon práce, ak je samozrejme odsúdený pracovne zaradený.²¹

Je však nutné poukázať aj na ustanovenie § 68 ods. 1 Trestného zákona, z ktorého vyplýva, že pri podmiennečnom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody možno odsúdenému uložiť obmedzenia a povinnosti uvedené § 51 ods. 3 a ods. 4 Trestného zákona, medzi ktorými na rozdiel od českej právnej úpravy nie je zaradená povinnosť odsúdeného zdržiavať sa v stanovenom časovom období vo svojom obydli alebo v jeho časti. Preto možno konštatovať, že obsahová koncepcia výkonu oboch trestnoprávných inštitútov je z tohto pohľadu rozdielna.

Záver

Na základe vyhodnotenia medzirezortného pripomienkového konania, ktoré bolo ukončené k 12. 6. 2014, bolo od zaradenia nového trestnoprávneho inštitútu do pripravovaného návrhu zákona upustené, pričom k 14. 11. 2014 bol návrh zákona predložený

²⁰ K tomu pozri: NOVÁKOVÁ, M. 2014. Trest domáceho väzenia po novele č. 390/2012 Sb. In *Justičná revue*. č. 1, roč. 66, 2014, str. 129.

²¹ K tomu pozri: FÁBRY, A. 2009. *Penológia*. Bratislava: Eurokódex, 2009, str. 175.

v novom znení na rokovanie vlády Slovenskej republiky.²² Avšak zámer Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky premietnutý v dôvodovej správe k návrhu zákona možno hodnotiť pozitívne, pretože pripravované paragrafové znenie opätovne predstavuje reakciu na preplnené ústavy na výkon trestu odňatia slobody a snahu o zlepšenie situácie vo väzenstve, pričom súčasne zachováva snahu o naplnenie účelu uloženého trestu.²³ V tejto súvislosti možno konštatovať, že kreovaním novej právnej úpravy môže dôjsť v podmienkach Slovenskej republiky k relatívnemu nahradeniu modelu výkonu trestu domáceho väzenia z tzv. front-end typu, ktorý umožňuje odsúdenému vykonať celý trest odňatia slobody vo svojom obydli na tzv. back-end typ, ktorý sa uplatňuje najmä v angloamerickom právnom systéme, t. j. napríklad v USA alebo Kanade, tento je charakteristický práve tým, že odsúdený vykoná trest domáceho väzenia až po výkone časti trestu odňatia slobody.²⁴

Osobne sa domnievame, že v budúcnosti by bolo vhodné zvážiť opätovnú snahu o zavedenie nového trestnoprávneho inštitútu do Trestného zákona aj podľa vzoru zahraničnej právnej úpravy určitými modifikáciami, no až v čase, keď v podmienkach Slovenskej republiky bude efektívne fungovať elektronický monitoring odsúdených na zabezpečenie riadnej kontroly výkonu trestu domáceho väzenia.

Záverom možno konštatovať, že skutočne účinnú kontrolu dodržiavania výkonu alternatívnych trestov – a to aj trestu domáceho väzenia či novozavedeného trestu zákazu účasti na verejných podujatiach – môže priniesť až dôsledná realizácia projektu Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky s názvom Elektronický systém monitoringu osôb. Projekt Elektronického systému monitorovania osôb (ESMO) má svoj zásadný význam tak v trestnej, ako aj v netrestnej oblasti, a to prostredníctvom poskytovania nových približne sedemdesiatich nových elektronických služieb. Zámer Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky smeruje k tomu, aby už začiatkom roku 2016 bolo možné nasadiť elektronické náramky prvým odsúdeným, pričom spustenie testovacej prevádzky je naplánované na druhý polrok roku 2015.²⁵ Výstupy z projektu sú okrem iného spojené s tvorbou legislatívy pre praktickú aplikáciu elektronického monitoringu, vybudovaním informačného systému pre probačných a mediačných úradníkov zabezpečujúcich priebeh monitoringu v teréne či vybudovaním systému pre sudcov a prokurátorov s rozhraním na uloženie alternatívnych trestov a sledovanie priebehu výkonu trestu s možnosťou aktívneho vstupu do procesu. Ako uvádza Vrobelová – vychádzajúc zo skúseností s elektronickým monitoringom na medzinárodnej úrovni sú očakávané benefity dosahov tohto projektu, ktorými sú najmä finančná úspora, pokles recidívy, zvýšenie šance na resocializáciu odsúdených, ochrana rodiny, ochrana obetí, resp. opakujúcich sa fyzických útokov zo strany útočníka, obmedzenie výtržníctva na športových, kultúrnych a iných spoločenských podujatiach a pod.²⁶

²² Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. In Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky. [online]. 2014. [cit 2014-16-12]. Dostupné na:

[<https://lt.justice.gov.sk/Material/MaterialWorkflow.aspx?instEID=-1&matEID=7251&langEID=1>].

²³ Dôvodová správa k návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. In Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky. [online]. 2014. [cit 2014-16-12]. Dostupné na:

[<https://lt.justice.gov.sk/Material/MaterialWorkflow.aspx?instEID=-1&matEID=7251&langEID=1>].

²⁴ K tomu pozri: KLÁTIK, J. 2014. Uplatňovanie trestu domáceho väzenia na Slovensku a v Čechách. In STRÉMY, T. (ed.). 2014. *Restoratívna justícia a alternatívne tresty v teoretických súvislostiach*. Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie. Praha: Leges, 2014, str. 295.

²⁵ Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky [elektronická verzia].

²⁶ VROBELOVÁ, I. 2014. Elektronický systém monitoringu osôb (ESMO) – zavádzanie moderných metód do slovenského väzenstva. In STRÉMY, T. (ed.) 2014. *Restoratívna justícia a alternatívne tresty v teoretických súvislostiach*. Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie. Praha: Leges, 2014, str. 311.

Je však nutné poukázať aj na dôležitý ľudský faktor v podobe činnosti probačných úradníkov, ktorý zohráva východiskovú úlohu pri výkone alternatívnych trestov, osobne sa domnievame, že aj napriek budúcemu zavedeniu elektronického monitorovania osôb je ich aktivita nenahraditeľnou v procese resocializácie páchatel'a a riadneho zaradenia do života.

Literatúra

- BOLEDOVIČOVÁ, L. 2013. Podmínky uložení českého trestu domácího vězení a anglického curfew requirement. In *Trestněprávní revue*, č. 3, 2013, str. 57-67.
- BURDA, E., ČENTĚŠ, J., KOLESÁR, J., ZÁHORA, J. a kol. 2010. *Trestný zákon. Všeobecná část*. Komentár. I. diel. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010, 1568 s. ISBN 978-80-7400-324-0.
- Dôvodová správa k návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov*. In Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky. [online]. 2014. [cit 2014-16-12]. Dostupné na: [<https://lt.justice.gov.sk/Material/MaterialWorkflow.aspx?instEID=-1&matEID=7251&langEID=1>].
- FÁBRY, A. 2009. *Penológia*. Bratislava: Eurokódex, 2009, 264 s. ISBN 978-80-89447-01-5.
- JURČOVÁ, J. 2012. Alternatívne tresty. In *Justičná revue*. 2012, roč. 64, č. 4, s. 523-530.
- KLÁTIK, J. 2014. Uplatňovanie trestu domáceho väzenia na Slovensku a v Čechách. In STRÉMY, T. (ed.). 2014. *Restoratívna justícia a alternatívne tresty v teoretických súvislostiach*. Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie. Praha: Leges, 2014, str. 386-308. ISBN 978-80-7502-034-5.
- KUČERA, P., KINCL, M. 2010. Ztratí trest domácího vězení smysl? In *Trestněprávní revue*. č. 4, roč. XIV, 2010. str. 3.
- KURSOVÁ, J. 2014. Domáci vězení jako alternativní trest. In STRÉMY, T. (ed.). 2014. *Restoratívna justícia a alternatívne tresty v teoretických súvislostiach*. Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie. Praha: Leges, 2014, str. 318-330. ISBN 978-80-7502-034-5.
- KURUCOVÁ, V. 2013. Ukladanie trestu domáceho väzenia a problémy s jeho premenou na trest odňatia slobody. In *Bulletin slovenskej advokácie*, č. 5, 2013, str. 33-37.
- Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov*. In: Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky. [online]. 2014. [cit 2014-16-12]. Dostupné na: [<https://lt.justice.gov.sk/Material/MaterialWorkflow.aspx?instEID=-1&matEID=7251&langEID=1>].
- NOVÁKOVÁ, M. 2013. Trest domáceho väzenia po novele č. 390/2012 Sb. v právnom poriadku Českej republiky. In *Bulletin slovenskej advokácie*, roč. XIX, č. 11, 2013, str. 26 – 33.
- RAJNIČ, M. 2011. Příčiny brániace aplikácii trestu domácího vězení v Slovenskej republike. In *Justičná revue*. roč. 63, č. 8-9, 2011, str. 1125-1129.
- Sněmovní tisk 584/0, část č. ¼ Novela z. - Trestní zákoník*. In Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky [online]. 2014. [cit 2014-16-12]. Dostupné na: [<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=6&ct=584&ct1=0#prilohy>].
- VROBELOVÁ, Ľ. 2014. Elektronický systém monitoringu osôb (ESMO) – zavádzanie moderných metód do slovenského väznenstva. In STRÉMY, T. (ed.). 2014. *Restoratívna justícia a alternatívne tresty v teoretických súvislostiach*. Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie. Praha: Leges, 2014, str. 309-318. ISBN 978-80-7502-034-5.

Key words: restorative justice, alternative punishments, imprisonment, home arrest, sentenced.

Summary

The system of penal sanctions, except to their purpose, humaneness of its execution, integration of offender into society must meet the capacity of institutes of imprisonment, which now necessarily directed to the execution of sentences in freedom and also to the elimination of imposing imprisonment. Imposing of penal sanctions for crimes can be included for the most complex activities for criminal judges. The process of selecting the appropriate sanction process and its execution is challenging because its purpose is not only punishment for offender, but also his social reintegration. Currently judge should obligatory be in-depth analysis of a particular case and he should have the obligation to take into account the nature and seriousness of the offense if the circumstances of the offender. Not only system of criminal penalties but also introducing new penal institutes in form of "redeployment prisoner to house arrest" is heading to the elimination of actual problems of criminal justice. Conceptual solution rules of the new legal institute is the first step towards effective implementation, while no need to miss an important attribute in the form of relevant control of execution of the sentence on house arrest, which can be provided by electronic monitoring of sentenced and activities of probation officers.

*JUDr. Andrea Gregušová
Trnavská univerzita v Trnave
Právnická fakulta
e-mail: gregusova.a@gmail.com*

Recenzent: JUDr. Ladislav Balún